

Ötlető: STAPUDI ANDRÁS

Ötletés ideje: 1979.

TART.: AVATÓÜNNEPSEG SÁNTÓDPUSZTÁN
(újnyelvi)

1 lap

Fotórási mutató: SÁNTÓDPUSZTA

SÁKmutató: VII

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRÓRÁS

ÁTVEVETVE AZ ELŐS. LTK. 4179-es TÉTELE ALÓL

Ménescsárda, endrédi csipke, képzőművészet

Avatóünnepség Szántódpusztán

A XVIII—XIX. századból származó szántódpusztai műemlékegyüttes első helyreállított épületeit tegnap adták át rendeltetésének. Az idegenforgalmi és kulturális központ megnyitó ünnepségén részt vettek Kovács Béla, a megyei pártbizottság titkára, dr. Kálai Oszkár, az Országos Idegenforgalmi Hivatal vezetője, Siófok és a járás, valamint a déli part üdülőtelepüléseinek párt- és tanácsi vezetői.

Az avatóünnepség szónoka, Böhm József megyei tanácselnök méltatta az esemény kulturális és idegenforgalmi jelentőségét. Nem valószínű, hogy van még egy major Közép-Európában, ahol kétszáz évig minden a helyén maradt. A negyvenhektáros területen harminc épület, kastély, cselemlakások, magtár, pince van, melyeket az enyészet elől mentettek meg a műemlék-szakértők és az építőmunkások. A pusztát az állam megvásárolta legutóbbi tulajdonosától, a zamárdi termelőszövetkeztől, s az épületeket a Műemléki Felügyelőség tervei alapján állították — illetve állítják — helyre. A jövő Szántódpusztájának első képei már előttünk vannak. Böhm József hangsúlyozta: nem skanzen készül itt, hanem agrártörténeti emlékhely.

A szépen berendezett kastélyban a Nemzeti Galéria anyagából rendezett kiállítást Pogány Ó. Gábor művészettörténész, a Galéria főigazgatója, aki a következő gondolatokkal nyitotta meg a balatoni képeket bemutató tárlatot: «A szántódpusztai kiállítás a művészek spontán reagálásait, termékeit sorakoztatja fel, azt a friss impressziót, vagy fölvázolt ötletet,

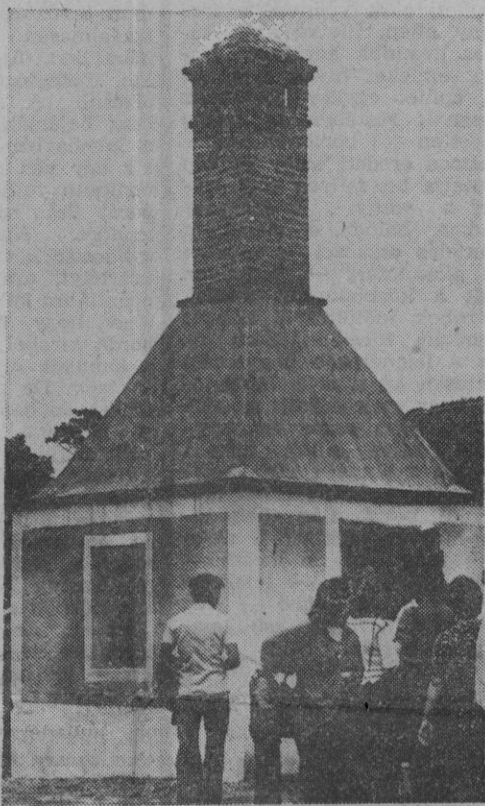
amely még áttételek nélkül, a felforrósodó indulatok hőfokán, vagy éppen a rendre áhítozó kísérletek formájában szól a nádasok csendjéről, a horgászok türelméről, a hullámok taréjának fényeiről.» Többek között Petrich András, Mészöly Géza, Nádler Róbert, Berény Róbert és a Balaton XX. századi legnagyobb festője, Egrý József akvarelljei, pasztelljei, grafikai láthatók a kiállításon mely azt is bizonyítja, hogy már 100—150 évvel ezelőtt is keletkeztek itt tájképek, amikor a szabadban való festés még nem vált általános irányzattá.

Az egyik helyreállított cselemlakásban balatonendrédi csipkék láthatók. A kiállítást Boros Marietta rendezte, s

dr. Nagy László, a Népi Iparművészeti Tanács elnöke nyitotta meg. Balatonendréden Kájel Endre kezdeményezésére, 1908-ban ötven asszony és leány megtanulta a vert csipke készítését. Az endrédi csipke mintáit, motívumait részben az oktatók hozták a faluba, részben az alkotóképességű asszonyok álmodták meg. Gecsei Lídia és Kájel Endréné egyéni tervezésű csipkét tettek ezt a művészeti ágat sajátos endredivé. A faluban ma is több asszony és lány foglalkozik csipkeveréssel.

Dr. Bárdos Sándor, a Népművészeti és Házipari Szövetkezeti Vállalat igazgatója a népművészeti boltot nyitotta meg, ahol főként somogyi termékeket láthat, vásárolhat a vendég.

A kastéllyal szemben nyílt meg a Ménescsárda, melyet az üzemeltető Pest-budai Vendéglátó Vállalat igazgatója, dr. Tóth Sándor avatott. A csárdát Keresztúry Dezső nevezte el Ménescsárdának, egyrészt mert ménes lett újra a pusztán, másrészt, mert legelőször I. András király rendelt 39 mént e helyre a tihanyi alapítólevélben.

A szántódi ünnepet lovasok, fogathajtók, íjászok felvonulása, versenye és színvonalas kultúrmasor színesítette. A Magyar Néphadsereg Zenei Tiszthelyettesképző Szakközépiskolájának fúvószenekara adott műsort Farkas Antal és Pető Gyula vezetésével, valamint a Dél-balatoni Népművészeti és Házipari Szövetkezet Kodály női kara énekelt Pálóczi Horváth gyűjtötte népdalokat). S Szerdahelyi Katalin vezetésével. A Sió-tour Sportklub által rendezett lovas- és fogathajtó-bajnokság délután kezdődött, s ma folytatódik.

Szapudi András

Művelődési házakba — kulturált emberek

Több millió forintos költséggel felépült — valahol a Dunántúlon — egy község művelődési háza. Gyönyörűen sikerült kívül-belül, el is hangzottak a sokat ígérő ünnepi beszédek az avatásán — de teltek-múltak a hetek, és az új épület helyiségei üresen maradtak. Történetesen járt arra az ország másik tájáról valaki, aki a sok szépet látva a maga falujának viszonyaira gondolt, ahol viszont még mindig afféle ideiglenes megoldásként átalakított lakóházban szoronganak a művelődni akarók. De — hasonlíthatatlanul többen, mint a másik község szépen felszerelt és berendezett művelődési otthonában.

Pedig a kulturált környezet vonzza az embereket, mindenki szívesebben helyezkedik el a klubhelyiség kényelmes foteljében, mint a régi maradt, kopott bútorok között. Talán az emberek mások az egyik, mint a másik községben?

Bizonyos, hogy ebben is van valami. Ahány község, annyi-félek a viszonyok. Ahonnan sokan ingáznak a városokba, ott nehezebben telnek meg esténként a művelődési házak széksorai, mint ott, ahol több embernek van esténként szabad ideje. Mégsem itt van az igazi különbség. Elsősorban abban, hogy a művelődési házak tulajdonosait — a községek, városok lakóit — rá kell vezetni a kultúra, a műveltség szeretetére.

Ehhez mindenképp az igényeket kell ismerni. Korunkban már senki sem lehet »mindenoldalúan« művelt, egyre jobban szakosodnak a tudományágak, s szinte mindenkit más és más érdekel. A művelődési házak vezetőinek — elsősorban a társadalmi vezetőségeknek — tudniuk kell, hogy milyen ismeretek, tudományos vagy művészeti témák iránt van érdeklődés, s eszerint kell összeállítaniuk a programokat.

A művelődés egyik legnagyobb ellensége a »kipipálási szemlélet«. Ha a művelődési ház vezetője nem tesz mást, mint összeállít egy listát, szerepeltet rajta néhány többé-kevésbé közismert nevet, elküldi a reménybeli előadónak a felkérő levelet — még tulajdonképpen nem tett semmit. A legfontosabb, hogy az érdeklődők, a község lakosai, az üzem dolgozói tudjanak a majdani előadásról vagy konzultációról, az anketéről vagy író—olvasó találkozóról, még hozzá jó előre, hogy fel is tudjanak rá készülni.

Igen nagy tehát a művelődési házak, otthonok vezetőinek felelőssége a műveltség, a kultúra terjesztésében. Abban is, hogy a művelődési in-

tézményt nekik kell hivatásának megfelelően irányítaniuk. Mi tagadás: nem ritkaság még napjainkban sem, hogy a nagyteremben sűrűn rendezett zenés-táncos összejövetelek igyekeznek népszerűvé tenni az intézményt. Ez jó is addig, amíg — a művelődési háznak csak egyik, de semmi esetre sem legfőbb rendezvénye. No és — nem utolsósorban —, ha nem züllik a művelődési ház kocsmává, ahol a legprimitív »szórakozási« formának hódolnak a szeszestvérek.

A művelődési ház és a kocma — tulajdonképpen a legellentétebb intézmények. Kár volna tagadni: ma még nincs olyan lakott helye az országnak, ahol a »vendéglátóipari egység« üresen állna, miközben a művelődési házból nehéz helyet találni. Fordítva viszont — sajnos sok példa van rá. Mindenkit elhódítani az italozástól, a tartalmatlan időtöltéstől belátható időn belül semmiképpen sem lehet. De minél több embernek megmutatni a kulturált időtöltés lehetőségeit, értelmes és örömet szerző foglalatosságot adni a szabad időben — ez minden művelődési otthonnak elsődleges, alapvető feladata.

Művelt emberek találkozóhelye a művelődési otthon. Ez pedig korántsem jelenthet holmi sznob elzárkózást. Ellenkezőleg: mindenki számára nyitva kell álljon a művelődési ház ajtaja, s aki bármilyen művészeti ágban, tudományban, vagy akár értelmes »hobbiban« találja kedvét — máris megtette az első lépéseket a műveltség mind magasabb lépcsőfokai felé. Aki egy úrhajósfilmet akar megnézni, csupán látni akar közvetlen közelből egy »eleven író«, vagy akár bélyegét cserélni, sakkozni vagy tévét nézni megy el a művelődési házba, máris közeledett a műveltséghez.

Akkor már »csupán« azon áll minden, hogy az első, második alkalommal jól érezze magát a művelődési intézmény falai között. Érdekes és közérdekű programokkal lehet és kell oda szoktatni az embereket, egészen odáig, amíg nemcsak nevében, de legbelső tartalmában és vonzásában is otthonává lesz a község lakosai jelentős részének.

Természetes, hogy mindez nem megy egyik napról, de még csak egyik évről a másikra sem. Hosszú és nehéz munkát jelent a művelődési házak vezetőinek. De minden fáradságért kárpótlást nyújt az, hogy a művelődési otthon a mind nagyobb számú művelt ember otthonává lesz.

Várkonyi Endre

